

GABRIEL GARCÍA
MÁRQUEZ

BENİM HÜZÜNLÜ
OROSPULARIM

1982
—
NOBEL
EDEBİYAT
ÖDÜLÜ

ROMAN

Çeviri: İNCİ KUT

♥
CAN

53.
BAŞKI

GABRIEL GARCÍA
MÁRQUEZ
BENİM HÜZÜNLÜ
OROSPULARIM

Can Çağdaş

Benim Hüzünlü Oropularım, Gabriel García Márquez

İspanyolca aslından çeviren: İnci Kut

Memoria de mis putas tristes

© 2004, Gabriel García Márquez ve Gabriel García Márquez vârisleri

© 2005, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2005

53. basım: Kasım 2019, İstanbul

Bu kitabın 53. baskısı 8 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Yayına hazırlayan: Pınar Savaş

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-0524-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750705243

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

GABRIEL GARCÍA
MÁRQUEZ
BENİM HÜZÜNLÜ
OROSPULARIM

ROMAN

1982 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İspanyolca aslından çeviren

İnci Kut

Gabriel García Márquez'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Başkan Babamızın Sonbaharı, 1982

Bir Kayıp Denizci, 1982

Kırmızı Pazartesi, 1982

Şer Saati, 1983

Yaprak Fırtınası, 1983

Yüzyıllık Yalnızlık, 1984

Kolera Günlerinde Aşk, 1989

Labirentindeki General, 1990

Albaya Mektup Yok, 1991

İyi Kalpli Eréndira, 1991

Hanım Ana'nın Cenaze Töreni, 1992

On İki Gezici Öykü, 1993

Aşk ve Öbür Cinler, 1994

Bir Kaçırılma Öyküsü, 1996

Şili'de Gizlice, 1996

Anlatmak İçin Yaşamak, 2005

Mavi Köpeğin Gözleri, 2011

Doğu Avrupa'da Yolculuk, 2016

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ, 1928'de Kolombiya'nın Aracataca kentinde doğdu. Hukuk ve gazetecilik öğrenimini yarım bıraktı. 1940'lardan başlayarak uzun yıllar gazetecilik yaptı. Yine aynı yıllarda öykü yazmaya başladı. Yayımlanan ilk önemli yapıtı, *Yaprak Fırtınası*'ydi. *Albaya Mektup Yok*, ülkesi uğruna savaşarak yaptığı hizmetlerin karşılıksız kaldığını anlayan bir subay eskisinin öyküsüydü. Bunu *Hanım Ana'nın Cenaze Töreni* (1962) ve *Şer Saati* (1962) izledi. García Márquez, en tanınmış romanı *Yüzyıllık Yalnızlık*'ı (1967), Meksika'ya ilk gidişinde yazdı. *Yüzyıllık Yalnızlık*'taki bir bölümden esinlenerek yazdığı öykülerini *İyi Kalpli Eréndira* (1972) adlı kitapta toplayan yazar, daha sonra birbiri ardı sıra *Mavi Köpeğin Gözleri*'ni (1972), *Başkan Babamızın Sonbaharı*'nı (1975), *Kırmızı Pazartes'i*'yi (1981), *Kolera Günlerinde Aşk*'ı (1985), Simón Bolívar'ın yaşamının son aylarını konu edinen *Labirentindeki General*'i (1989) yayımladı. García Márquez, 1982'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. 2014'te Meksika'da seksen yedi yaşında hayata veda etti.

İNCİ KUT, lise öğrenimini 1960'ta Ankara Koleji'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Varşova Üniversitesi İspanyol Filolojisi bölümlerinden mezun oldu. 1990 yılından başlayarak Miguel Delibes, Gabriel García Márquez, Isabel Allende, Mario Vargas Llosa, José Mauro de Vasconcelos ve José Saramago gibi İspanyol, Portekizli ve Güney Amerikalı yazarların roman ve öykülerini Türkçeye kazandırdı.

Hořa gitmeyecek hiçbir Şey yapmamalısn,
diye yaşlı Egui'yi uyarmıştı handaki kadın.
Parmağını uyuyan kadının ağzına sokmamalı
ya da ona benzer bir Şeye kalkışmamalıydı.

YASUNARİ KAVABATA
Uykuda Sevilen Kızlar

I

Doksanıncı yaşımnda, kendime bakire bir yeniyetmeyle çılgınca bir aşk gecesi armağan etmek istedim. Aklıma Rosa Cabarcas geldi, hani şu gizli genelevinde eline yeni bir parça düşer düşmez hatırlı müşterilerini haberdar eden kadın. Daha önce ne böyle bir şeye niyetlendiğim olmuştu, ne de onun baştan çıkarıcı müstehcen önerilerine kapıldığım, ama benim ilke sahibi biri olduğuma hiç inanmazdı o. Ahlak da bir zaman sorunudur, derdi, yüzünde hınzırca bir gülümsemeyle, görürsün bak. Benden biraz daha gençti, ama ondan o kadar uzun yıllardan beri haber almamıştım ki, pekâlâ ölmüş olabilirdi. Oysa telefonu açar açmaz sesini hemen tanıdım ve lafı döndürüp dolaştırmadan kafamdakini söyleyiverdim:

“Bugün olur.”

Kadın içini çekti: “Ah, benim zavallı akıllım, yirmi yıl ortadan kayboluyorsun, sonra da sırf benden imkânsız istemek için dönüp geliyorsun,” dedi. Hemen arkasından da toparlanıp sanatının ehli olduğunu göstererek, birbirinden nefis yarım düzine seçenek sundu bana, ama inkâr edecek değildi ya, hepsi de kullanılmıştı. “Olmaz,” diye ısrar ettim, kızıoğlankız olmalıydı, hem de hemen o gece için. Telaşlanarak sordu: “Denemek istediğin nedir?”

“Hiç,” diye karşılık verdim, beni en çok üzen şeye hayıflanarak, neyi yapabileceğimi, neyi yapamayacağımı çok iyi biliyordum. Kadın hiç oralı olmayarak, bilgiçlerin her şeyi bildiklerini sandıklarını, ama aslında her şeyi bilmediklerini söyledi: “Ortalıkta kalan tek bakireler, siz ağustos doğumlu Başak burçlularsınız,”¹ dedi. “Neden bunu benden daha vakitlice istemedin?” “İlham perisi geleceğini önceden haber vermiyor ki,” dedim. “Ama dur bekle bakalım,” dedi kadın, her zamanki gibi herhangi bir erkekten daha bilgiç edasıyla, piyasayı şöyle adamakıllı bir yoklayabilmek için hiç değilse iki gün beklememi istedi. Ben de ona, büyük bir ciddiyetle, böyle bir işte ve benim yaşımda her saatin bir yıla bedel olduğunu söyledim. “Öyleyse olmaz,” dedi kadın, en küçük bir kuşkuya kapılmadan, “ama ziyarı yok, böylesi daha heyecanlı, anasını satayım, ben seni bir saate kadar ararım.”

Söylememe gerek yok, çünkü fersahlarca uzaktan fark edilen biriyim: Çirkinim, çekingenim, çağıdışıyım. Böyle olmak istemediğim için tam tersiymişim gibi davranmışımdır hep. Aslında nasıl olduğumu, sırf vicdanımı rahatlatmak için de olsa, kendi özgür irademle anlatmaya karar verdiğim bugüne kadar da hep öyle olmuştur. Rosa Cabarcas’a açtığım o beklenmedik telefonla başladım anlatmaya, çünkü bugün geriye dönüp baktığımda, ölümlülerin çoğunun ölüp gittikleri bir yaşta yeni bir hayatın başlangıcıydı o telefon.

San Nicolas Parkı’nın güneş alan kaldırımında sömürgecilik döneminden kalma bir evde oturuyorum, hayatımın her gününü kadınsız ve parasız olarak bu evde geçirdim, annemle babam da burada yaşayıp öldüler, yine bu evde, içinde doğduğum aynı yatakta, uzak ve

1. İspanyolcada Başak burcu demek olan Virgo, “bakire” anlamına gelir. (Ç.N.)

acısız olmasını dilediğim bir gün, tek başıma ölmeye niyetliydim. Babam bu evi XIX. yüzyılın sonlarında bir açığartırmada satın almış, alt katını bir İtalyan şirketine lüks dükkânlar yapması için kiraya vermiş, bu ikinci katını da o İtalyanlardan birinin kızı olan Florina de Dios Cargamantos'la, yani annemle mutlu bir yaşam sürmek üzere kendine ayırmış. Dikkat çekici bir Mozart yorumcusu, pek çok dil bilen, Garibaldi hayranı, şehirde o güne kadar görülmedik güzellikte ve yetenekte bir kızmış annem.

Evin içi, mermer taklidi sütunları, Floransa işi kare kare döşeme taşlarıyla geniş ve ferahdır; dört camlı kapının açıldığı ince uzun balkonunda annem mart gecelerinde İtalyan kuzinleriyle birlikte oturup aşk aryaları söylörmüş. Oradan bakıldığında San Nicolas Parkı'yla katedral ve Kristof Kolomb heykeli görünür, daha ötede de ırmak üzerindeki iskelenin ambarları ve yirmi fersah uzaklıktaki Büyük Magdalena Irmağı'nın engin ufku. Evin hoş olmayan tek yanı, güneşin gün boyunca pencereden pencereye dolaşmasıdır, içerinin yakıcı loşluğunda öğle uykusu uyuyabilmek için perdelerin hepsini kapatmak gerekir. Otuz iki yaşında hayatta tek başıma kaldığımda, annemle babamın yatak odası olan odaya taşındım, oradan kütüphaneye geçen bir kapı açtırdım, hayatımı sürdürebilmek için, bana fazla gelen ne varsa müzayedelerde satmaya başladım, sonunda kitaplarla rulolu laterna dışında hemen her şey fazla gelmişti.

Kırk yıl boyunca *Banış* gazetesinde haber şişiriciliği yaptım; kısa dalgayla ya da mors alfabesiyle yıldızların arasından kaptığımız dünya haberlerini şişirip tamamlayarak yerel dilde yeniden yazmaktan oluşuyordu bu görev. Artık yapılmayan bu saygın işten aldığım emekli aylığımla bugün zar zor geçinip gidiyorum; İspanyol grameri ve Latince hocalığımın aldığım maaş daha da

yetersiz kalıyor, yarım yüzyıldan fazladır hiç ara vermeden yazdığım pazar yazılarımdan hemen hemen hiçbir şey kazanmıyorum, ünlü yorumcular geldiği zamanlar lütfen yayımladıkları müzik ve tiyatro haberleriyse kesinlikle bir şey getirmiyor. Ömrümde yazı yazmaktan başka bir iş yapmadım, ama bende ne öykücülük eğilimi var, ne de yeteneği, dramatik yazı yazma kurallarından tümünden habersizim; şimdi bu işe kalkışıysam, hayatta pek çok şey okumuş olmamın verdiği zihin açıklığına güvendiğim içindir. Açıkça söylemek gerekirse, hayatta hiçbir becerisi, parlak hiçbir yanı olmayan, soyu tükenmiş biriyim, büyük aşkım üzerine yazdığım bu anılarda elimden geldiğince anlatmaya niyetlendiğim o olaylar yaşanmasaydı, geride kalanlara bırakacak hiçbir şeyim olmazdı.

Doksanıncı doğum günüm, her zamanki gibi sabahın beşinde geldi aklıma. Günlerden cuma olduğu için o günkü tek bağlantım, pazar günleri *Barış* gazetesinde yayımlanan imzalı yazımı yazmaktı. Gün doğarkenki belirtiler mutlu olmamak için her özelliğe sahipti: Daha sabah karanlığında kemiklerim ağrıyor, kığım yanıyordu, üç ay süren kuraklığın ardından fırtınayı haber veren gök gürültüleri duyuluyordu. Kahve hazır olurken banyomu yaptım, yanında iki tane manyoka çöreğiyle koca bir fincan balla tatlandırılmış kahve içtim, sonra da evde giydiğim keten tulumu geçirdim üstüme.

O günkü yazımın konusu elbette ki doksan yaşımdı. Yaş konusunu, tavandan damlayarak insanın geriye ne kadar ömrü kaldığını bildiren bir su sızıntısı gibi düşünmemiştim hiç. Çok küçükken duymuştum, bir insan öldüğünde uzamış saçlarının içinde kuluçkaya yatan bitler yastıkların üzerinden korku içinde kaçışıp aileyi rezil ederlermiş. Bu bana öyle bir ibret olmuştu ki, oku-

la gitmek için kafamı kazıtmalarına ses çıkarmamıştım, kalan tek tük telleri de hâlâ minnettar köpeğin¹ sabunuyla yıkarım. Şimdi düşünüyorum da, demek daha çok küçükken ölüm duygusundan fazla edep duygusunu geliştirmişim.

Doğum günü yazımın geçip giden yıllara alışıldık bir ağıt biçiminde değil, tam tersi olmasını daha aylar öncesinden aklıma koymuştum: Yaşlılığa bir övgü olacaktı bu yazı. Yaşlandığının bilincine ne zaman vardığımı kendime sormakla başladım işe, sanırım o günden çok kısa bir süre önce olmuştu bu. Kırk iki yaşındayken bir gün sırtımda soluk almamı zorlaştıran bir ağrıyla doktora gitmiştim. Adam bunu hiç önemsemedi: “Sizin yaşınızda bu ağrı doğaldır,” dedi.

“Öyleyse,” dedim, “doğal olmayan benim yaşıım.”

Doktor, merhamet yüklü bir ifadeyle gülümsedi. “Görüyorum ki siz bir filozofsunuz,” dedi. Yaşıımı ilk kez yaşlılıkla ilintili düşünüyordum, ama bunu unutmakta gecikmemiştim. Her Allah’ın günü bedenimde yıllar geçtikçe yeri ve biçimi değişen başka bir ağrıyla uyanmaya artık alışmıştım. Bu ağrı bazen ölümün pençesini andırıyor, ertesi gün uçup gidiyordu. O dönemlerde, yaşlılığın ilk belirtisinin insanın babasına benzemeye başlaması olduğunu duymuştum. Ezeli ve ebedi gençliğe mahkûm edilmiş olsam gerek, diye düşünmüştüm o zaman, çünkü at gibi uzun profilim ne babamın kaba saba Karayıplı suratına, ne de annemin soylu Romalı yüzüne benzeyebilirdi. İşin doğrusu, ilk değişiklikler o kadar ağır gerçekleşiyor ki, insan farkına bile varmıyor ve içinden kendisini her zaman olduğu gibi görüyor, oysa başkaları o değişiklikleri dışarıdan fark ediyorlar.

1. Hayvan parazitlerini yok eden “Minnettar Köpek” marka sabuna gönderme yapıyor. (Ç.N.)

Beşinci onyıla varıp da yaşlılığın ne olduğunu tahmin etmeye başladığımda belleğimdeki ilk boşlukların farkına vardım. Gözlüğümü aranarak evin içinde dört dönüyor, sonunda gözümde olduğunu keşfediyordum, ya da gözümde gözlükle duşa giriyor, bazen de uzak gözlüğümü çıkarmadan üstüne okuma gözlüğümü takıyordum. Günlerden bir gün iki kez kahvaltı ettim, çünkü birincisini unutmuştum; sonra da arkadaşlarımla bir önceki hafta anlattığım aynı öyküyü anlatırken beni uarmaya cesaret edemediklerinde yaşadıkları telaşı fark etmeyi öğrendim. Artık o zamanlar kafamın içinde biri tanıdığım yüzlere, biri de her birinin adlarına ait olan iki ayrı liste vardı, ama sıra selam vermeye geldi mi yüzlerle adları örtüştürmeyi beceremiyordum.

Cinsel yaşım beni hiçbir zaman kaygılandırmamıştır, çünkü yapabileceklerim benden çok o kadınlara bağlı olmuştur, onlar da canları istediği zaman bunun nasılinı, nedenini pekâlâ bilirler. Bugün, doksana geldiklerinde daha beter olacaklarını bilmeden bu korkularını doktora danışan seksen yaşındaki delikanlıların haline gülüyorum, ama artık önemi yok, çünkü bunlar hayatta olmanın riskleri. Buna karşılık yaşlı insanların önemli olmayan şeyler konusunda bellek kaybına uğramaları, oysa kendilerini gerçekten ilgilendiren şeyleri pek eender unutmaları da hayatın bir zaferi. Cicero¹ bunu yazılarında bir çırpıda anlatıvermiştir: *Hazinesini nereye gizlediğini unutan ihtiyar hiç yoktur*, diye.

Bunlar ve daha bir sürü başka düşüncelerle yazımın ilk taslağını bitirdiğimde, ağustos güneşi parktaki badem ağaçlarının arasından çıkıvermiş, kuraklık yüzünden ırmaktan gelmekte bir hafta gecikmiş olan posta gemisi

1. Marcus Tullius Cicero (MÖ 106-43), Romalı devlet adamı, avukat, bilgin ve yazar. (Ç.N.)

limandaki kanala düdük çala çala girmişti. İşte doksanıncı yaşım geliyor, diye düşündüm. Nedenini asla bilemeyeceğim, anlamaya da kalkışmayacağım, ama işte bu heyecan verici hatırlamanın büyüsyyle, doğum günümü şehvet dolu bir geceyle kutlamama yardım etsin diye Rosa Cabarcas'a telefon etmeye karar verdim. Yıllardan beri, kendimi klasiklerimi rasgele yeniden okumaya ve özel klasik müzik programlarıma adanmış olarak, bedenimle huzura ermiş bir şekilde yaşıyordum, ama o gün duyduğum arzu o kadar zorlayıcıydı ki, sanki Tanrı buyruğuymuş gibi gelmişti bana. O telefon konuşmasından sonra yazı yazmayı artık sürdüremedim. Hamağımı kütüphanede güneşin sabahları vurmadığı bir köşeye astım, bekleyişin huzursuzluğu içinde kalbim sıkışarak yattım.

Elli yaşında veremden ölüp giden, pek çok yeteneklere sahip bir anneyle, geçen yüzyıldaki Bin Gün Savaşı'nı¹ ve daha pek çok iç savaşları sona erdiren Neerlandia Antlaşması'nın imzalandığı günün sabahı dul yatağında ölü bulunan, hata yaptığı asla görülmemiş, kuralcı bir babanın şımartılmış oğluydum. Barış, öngörülmemiş, öngörülme de istenmemiş bir biçimde değişmişti şehri. İnsanlarının iyi huyları ve ışığının berraklığı nedeniyle hem kendi sakinleri hem de yabancılar için öylesine makbul olan bu şehirde, hafifmeşrep bir sürü kadın, sonradan Abello Yolu, şimdi de Kolomb Bulvarı olan o zamanki Ancha Sokağı'ndaki eski meyhaneleri işi çılgınlığa vardırarak kadar neşelendirmişlerdi.

Ömrümde hiçbir kadınla parasını vermeden yatmamışım, meslekten olmayan pek azını da, sonradan çöpe atmak için bile olsa parayı almaları için ya güzellik-

1. Bin Gün Savaşı (*Guerra de los mil días*) (1899-1903), Kolombiya'da Liberaller ile Muhafazakârlar arasındaki iç savaş. (Ç.N.)

le ya da zorla razı etmişimdir. Yirmi yaşlarımdayken, adını, yaşını ve yerini yazdığım, ayrıca koşullarıyla stili hakkında kısa bir not da koyduğum bir liste tutmaya başlamıştım. Elli yaşına kadar en azından bir kez birlikte olduğum beş yüz on dört kadını bulmuştu liste. Bedenim artık bu kadarına dayanamadığı zaman kayıt tutmaktan vazgeçtim, hesabı kâğıt kalemsiz de sürdürebiliyordum. Kendime göre bir ahlak anlayışım vardı. Asla ne grup halindeki cümbüslere katılmış, ne de alenen biriyle birlikte yaşamıştım, ne sırları paylaşmış, ne de bedenim ya da ruhun yaşadığı bir serüveni başkalarına anlatmıştım, çünkü daha gençliğimden beri bu ikisinin de cezasız kalmadığının farkındaydım.

Yıllar boyu sürdürdüğüm tek acayip ilişki şu benim vefakâr Damiana'yla olmuştu. Neredeyse çocuk denecek yaşta, yerli suratlı, güçlü kuvvetli, kaba saba bir kızdı, az ve öz konuşur, yazı yazarken beni rahatsız etmemek için yalınayak dolaşırdı. Hatırlıyorum, koridordaki hamakta uzanmış *Retrato de la lozara andaluza*'yı¹ okuyordum, onu tesadüfen teknenin başında eğilmiş olarak gördüm, etekliği öyle kısaydı ki, dolgun bacaklarının arkalarını açıkta bırakmıştı. Karşı konulmaz bir şehvete kapılarak eteğini arkadan kaldırıp donunu dizlerine kadar indirdim ve ona arkadan saldırıya geçtim. "Ay, beyefendi," dedi kız, hüznünlü bir iniltiyle, "orası girmek için değil çıkmak için yaratılmış." Güçlü bir titremeye tüm bedeni sarsıldı, ama hiç kıpırdamadan durdu. Onu aşağılamaktan kendim de aşağılanmış olarak, o zamanlar en pahalı olan kadınların iki katı kadar bir para ödemek istedim kıza, ama tek kuruş bile kabul etmedi, bunun üze-

1. XVI. yüzyılda yaşamış İspanyol yazar Francisco Delicado'nun 1524'te yazdığı *Retrato de la lozana andaluza* (Endülüslü Tazenin Portresi) adlı toplumsal serüven romanı. (Ç.N.)

rine, hep çamaşır yıkarken ve her seferinde arkadan olmak üzere ayda bir defadan hesaplayarak maaşını artırmak zorunda kaldım.

Bir keresinde bu yatak öykülerinin başıboş hayatımın sefil yanlarını anlatacak bir kitap için iyi bir malzeme olacağı gelmişti aklıma, kitabın adı da gökten ini vermişti sanki: *Benim Hüzünlü Orospularım*. Buna karşılık sosyal yaşantımın ilginç hiçbir yanı yoktu: Öksüz ve yetimdim, hiçbir geleceği olmayan bir bekârdım, Cartagena de Indias'taki Şiirsel Değişler Yarışması'nda dört kez finale kalmış sıradan bir gazeteciydim; benzersiz çirkinliğim nedeniyle de karikatürcülerin gözdesiydim. Yani, daha annemin beni on dokuz yaşımdayken elimden tutup da, İspanyolca ve söz sanatı dersinde yazdığım okul yaşantısıyla ilgili bir yazımı acaba basarlar mı diye *Barış* gazetesine götürdüğü akşamdan kötü başlamış yitik bir hayattı benimki. Yazı işleri müdürünün umut dolu bir önsözyle birlikte o pazar basılmıştı yazım. Aradan yıllar geçtikten sonra, o basımın ve ondan sonraki yedi yazının parasını annemin ödediğini öğrendiğimde utanmak için artık çok geçti, çünkü haftalık sütunum artık kendi kanatlarıyla uçuyordu, üstelik haber şişiricisi ve müzik eleştirmeni olmuştum.

Liseyi bitirip pekiyi dereceyle olgunluk diplomamı aldıktan sonra, aynı zamanda üç ayrı devlet okulunda İspanyolca ve Latince dersleri vermeye başladım. Mesleki eğitimi ya da doğuştan eğitimcilik yeteneği olmayan kötü bir öğretmendim, ana babalarının despotluğundan kurtulmanın en kolay yolu olarak okula giden o zavallı çocuklara karşı da içimde hiçbir acıma duygusu beslemiyordum. Onlar için yapabildiğim tek şey, benden akıllarında hiç değilse en sevdiğim şiir kalsın diye, onları tahta cetvelimin terörü altında tutmak olmuştu: *Bunlar, Fabio, ne acıdır, şu gördüklerin şimdi, şu ıssız tarlalar, şu hüzünlü*

*tepe, bir zamanlar o ünlü Italica kentiydi.*¹ Ancak yaşlandığımda bir rastlantı sonucu öğrendim öğrencilerimin arkamdan bana ne ad taktıklarını: *Profesör Hüzünlü Tepe*.

Hayatın bana verdiklerinin hepsi buydu, ondan daha fazlasını koparmak için de hiçbir şey yapmamıştım. Ancak iki ders arasında öğle yemeği yiyebiliyor, akşam saat altıda yıldızlar arasından sinyalleri kapmak üzere gazete yazıhanesine gidiyordum. Gece saat on birde o günkü baskı tamamlandığında başlıyordu benim gerçek yaşıntım. Haftada iki ya da üç kez genelevler mahallesinde yatıyordum, yanımda bana eşlik eden o kadar çok çeşit kadın oluyordu ki, iki kez yılın müşterisi olarak ödüllendirilmiştim. Yakınlardaki Roma Kahvesi'nde yediğim akşam yemeğinden sonra rasgele herhangi bir genelev seçiyor, arka avludaki kapıdan gizlice içeri giriyordum. Bunu sırf keyif olsun diye yapıyordum, ama sonunda, aradaki karton bölmelerden herkesin duyacağını akıllarına bile getirmeden devlet sırlarını bir gecelik sevgililerine anlatan büyük politikacıların ağızlarında bakla ıslanmaması sayesinde, oraya sık sık gidişlerim işimin bir parçası olup çıkmıştı. Müzmin bekârlığının, geceleri Cürüm Sokağı'ndaki öksüz çocuklarla doyuma ulaştırılan oğlancılığa bağlandığını da, ne yalan söyleyeyim bu yoldan öğrenmiştim. Şansım varmış ki bunu unuttum gitti, daha başka geçerli nedenlerin yanı sıra, bunu unutmamın bir nedeni de, hakkımda söylenen iyi şeyleri de duymuş olmamdı; bunları doğru olarak değerlendiriyordum.

Yakın arkadaşlarım hiç olmadı, dostluğa yaklaşan pek azı da New York'ta bulunuyor. Yani öldüler, çünkü geçmiş yaşamlarının gerçeklerini içlerine sindiremeyen

1. XVI. yüzyılda yaşamış Sevilleli şair, yazar ve din adamı Rodrigo Caro'nun, Sevilla yakınlarında bugün artık yok olmuş antik Italica kenti için 1573'te yazdığı *Canción a las ruinas de Itálica* (Italica Harabelerine Şarkı) adlı şiirinin ilk dizeleri. (Ç.N.)

günahkâr ruhların oraya gittiklerini tahmin ediyorum. Emekli olduğumdan beri, cuma akşamları yazılarımı gazeteye götürmek ya da Güzel Sanatlar'daki konserler, kurucu üyesi olduğum Sanat Merkezi'ndeki resim sergileri, Halk Eğitim Derneği'nde yurttaşlık konularında şu ya da bu konferans, ya da Apollo Tiyatrosu'nda aktris Fabregas sezonu gibi belli bir öneme sahip bazı işler dışında yapacak çok az işim var. Gençliğimde açık hava sinemalarına giderdim, oralarda ansızın ay tutulmasına tanık olabileceğimiz gibi, beklenmedik bir sağanak nedeniyle iki taraflı zatürreeye de yakalanabilirdik. Ama filmlerden çok daha fazla ilgimi çeken, bir giriş parasına ya da bedavadan ya da krediyle sevişen gece kuşlarıydı. Aslında sinema benim tarzım değildir. Hele Shirley Temple'a utanç verici bir biçimde tapınılması bardağı taşıran son damla olmuştur.

Hayatta yolculuk olarak bütün yaptığım, otuz yaşımdan önce Cartagena de Indias'taki Şiirsel Deyişler Yarışması için çıktığım dört gezi olmuştur. Bir keresinde de berbat bir gecede, Sacramento Montiel tarafından Santa Marta'daki genelevinin açılışına davetli olarak, motorlu bir sandalla oraya gitmiştim. Ev hayatıma gelince; az yemek yerim, kolay zevklerim vardır. Damiana yaşlanınca artık evde yemek pişirmez oldu, o zamandan beri de düzenli olarak yediğim tek yemek, gazete kapandıktan sonra Roma Kahvesi'ndeki patatesli omletler olmuştur.

İşte böylece doksanıncı yaş günümün arifesinde öğle yemeksiz kalmış, Rosa Cabarcas'tan haber bekleyeceğim derken dikkatimi okuduğum kitaba da verememişim. Saat ikideki öğle sıcağında ağustosböcekleri car car ötüyordu, güneşin açık duran pencerelerde dolaşması yüzünden hamağımın yerini üç kez değiştirmek zorunda kalmıştım. Doğum günüm bana hep yılın en sıcak günle-

rine rastlıyormuş gibi gelir, bu sıcağa dayanmayı da öğrenmişimdir, ama o günkü keyfim buna hiç de uygun değildi. Saat dört olunca Johann Sebastian Bach'ın çello için altı süitini en son Pablo Casals versiyonundan dinleyerek sakinleşmeye çalıştım. O süitleri tüm müzik âleminin en bilgece yazılmış eserleri olarak kabul ederim, ama her zamanki gibi beni yatıştırmak yerine daha da beter bir neşesizliğe boğdu. Süitlerin bana biraz ağır gelen ikincisinde uyuyakalmışım. Rüyamda çellonun sızlanıp durmasını çekip giden hüzünlü bir geminin sesiyle karıştırdım. Neredeyse aynı anda telefonun sesi uyandırdı beni ve Rosa Cabarcas'ın paslı sesiyle gerçek hayata geri döndüm. "Sende eşek şans varmış," dedi bana. "İstediyimden âlâ bir piliç buldum, ama bir sakıncası var: Olsa olsa on dört yaşlarında." "Çocuk bezi değiştirmeye aldırمام," dedim şakadan, gerekçesini anlayamayarak. "Senin için bir sakıncası yok," dedi, "ama üç yıllık hapis cezasının karşılığını kim ödeyecek bana?"

Hiç kimse ödeyecek değildi, ama elbette kendisi hiç ödemeyecekti. Rosa Cabarcas, mallarını, dükkânında piyasaya sürdüğü küçük yaştakiler arasından seçerdi hep; onları mesleğe adım attırarak, Kara Eufemia'nın tarihî genelevinden emekli olan orospuların en berbat yaşamlarını sürmeye başlayana kadar sıkıp sularını çıkarırdı. Asla ceza ödemezdi, çünkü evinin avlusu, validen tutun da belediye'deki en küçük şarlatana varana kadar tüm yerel yöneticilerin cenneti idi; ev sahibesinin canının istediği gibi suç işlemeye gücünün yetmeyeceği düşünülemezdi. Bu yüzden de son dakikada gösterdiği bu titizlik, yaptığı lütüflardan avantaj sağlamak için olsa gerekti, yani cezayı ne kadar hak ediyorsa ücreti de o kadar yüksek oluyordu. Sorun, hizmetlerinin karşılığında iki pesoluk bir artışla giderildi ve yanımda peşin ödenmek üzere nakit olarak beş pesoyla birlikte o gece saat onda onun evinde olmam ka-

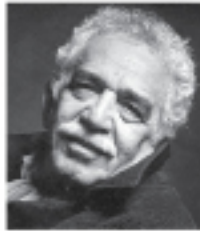
rarlaştırıldı. Bir dakika bile önce olmamalıydı, çünkü kızın küçük kardeşlerini doyurup uyutması, romatizmadan yürüyemeyen anasını da yatırması gerekiyordu.

Akşama daha dört saat vardı. Saatler geçip gittikçe kalbim soluk almamı engelleyen ekşi bir köpükle doluyordu. Giyim kuşam işleriyle uğraşarak vakit geçirmeye boşu boşuna çabaladım. Tabii hiçbir yenilik yoktu bende, Damiana bile piskoposlar gibi alışıldık yöntemlerle giyindiğimi söyler hep. Berber usturasıyla tıraş oldum, duş almak için borularda güneşten adamakıllı ısınmış suyun ılınmasını beklemek zorunda kaldım, havluyla kurulanma çabası bile yeniden terlememe neden olmuştu. Akşam yaşayacağım maceraya uygun tarzda giyindim: beyaz ketenden takım elbise, yakası kolayla kaskatı ütülenmiş mavi çizgili gömlek, Çin ipeğinden kravat, saf çinko oksidiyle gıcır gıcır parlatılmış botlar, kösteği yaka deliğine tutturulmuş saniyeli altın cep saati. En sonunda da boyumun neredeyse bir karış kıaldığı anlaşılmasını diye pantolonumun paçalarını içine kıvırdım.

Böyle bir evde oturduğuma göre o kadar yoksul olduğum kimsenin aklının ucundan geçmediğinden adım cimriye çıkmıştı, ama doğrusunu isterseniz öyle bir gece benim olanaklarımın çok üstündeydi. Yatağın altına ittiğim tasarruf sandığımdan oda kirası için iki, genelev sahibesi için dört, kız için üç, akşam yemeğim ve daha başka ufak tefek harcamalarım için de yedek beş peso çıkardım. Yani gazetenin pazar yazılarım için bana bir ayda ödediği on dört pesoyu. Parayı kuşağımın arasındaki gizli bir cebe sakladım ve Lanman & Kemp-Barclay & Co. firmasının Florida Kolonyası'nı püskürteçle üstüme başıma sıktım. İşte o sırada paniğe kapıldığımı hissettim ve saatin sekizi vurmaya başladığı ilk çan sesiyle, korkudan terler dökerek, karanlık merdivenden el yordamıyla aşağı indim, yaş günümün arife gecesinde pırıl pırıl açık havaya çıktım.

Yüzyıllık Yalnızlık'ı bin yılın en önemli kitaplarından biri sayılan Gabriel Garcia Márquez, büyüklü gerçekçılık okumunun en önemli yazarıdır.

Benim Hüzünlü Orosularım'in başkışısı, yaşamı boyunca hiçbir kadınla parasını ödemedi sevmemiş yaşlı bir gazeteci. Yalnızlığının çaresini günlük, sıradan ilişkilerde aramış bu çirkin ve çekingen ihtiyar, 90. yaş gününde kendine hiç alışılmamış bir armağan vermeye kalkışıyor. Eskiden tanıdığı bir genelev patroniçesini arayıp el değmemiş bir genç kıyla birlikte olmak istediğini söylüyor. Patroniçe, onun bu isteğini yerine getirecek, ama yaşlı adam her ziyaretinde "uyuyan güzel" Delgadina'yı seyretmekle yetinmek zorunda kalacak, yaşamının güzünde kendisine böylesi bir oyun oynayan yazgısına boyun eğecek; ne ki bu çok özel ilişkiden o güne değin hiç tatmadığı bir aşk doğacaktır.

Garcia Márquez, yaşlılığın hüznünü olağandışı bir aşkın coşkusuna dönüştürüyor. Belki de ölümü güzelleştirmek için... Ustanın elinden yaşlılığa, cinselliğe, aşka ve ölüme bir güzelleme.

Kapak resmi: GUSTAVE CAILLEBOTTE

ISBN 978-975-07-0524-3

9 789750 705243